

## **TALOUSVALIOKUNNAN MIETINTÖ 34/1998 vp**

### **Hallituksen esitys laiksi perintätoiminnan luvanvaraisuudesta**

#### **JOHDANTO**

##### ***Vireilletulo***

Eduskunta on 20 päivänä lokakuuta 1998 lähettänyt talousvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi perintätoiminnan luvanvaraisuudesta (HE 178/1998 vp).

##### ***Lausunto***

Perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä eduskunnan määräyksen perusteella lausuntonsa, joka on tämän mietinnön liitteenä (PeVL 35/1998 vp).

##### ***Asiantuntijat***

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lakivaliokunnan puheenjohtaja Henrik Lax
- kaupallinen neuvos Ilkka Cantell ja hallitussihteeri Tuomo Knuuti, kauppa- ja teollisuusministeriö
- lainsäädäntöneuvos Marjo Lahelma, oikeusministeriö

- oikeushallintopäällikkö Ari Ranta ja ylitarastaja Asta Sark, Etelä-Suomen lääninhallitus
- johtaja Anja Peltonen, kuluttaja-asiamiehen toimisto
- tutkimuspäällikkö Riitta Ryhänen, Kilpailuvirasto
- puheenjohtaja Juhani Toukola, Suomen Kihlakunnanvoudit ry
- puheenjohtaja Mauno Laaninen, Suomen ulosottoapulaisten yhdistys ry
- puheenjohtaja Timo Mäki, Suomen Perimistoimistojen Liitto ry
- lainopillinen asiamies Juha Ahvenniemi, Suomen Yrittäjät
- osastopäällikkö Timo Lappi, Keskuskaupkamari
- lakimies Eija Korpi, Maatalousyrittäjien eläkelaitos edustaen myös Työeläkelaitosten liittoa..

#### **HALLITUKSEN ESITYS**

Ehdotuksen mukaan saatavien perintä toisen lukuun tehdään luvanvaraiseksi. Omien saatavien perintä ei jatkossakaan ole luvanvaraista, ellei saatavia ole otettu vastaan yksinomaan perintätarkoituksessa.

Toimilupaa ei kuitenkaan vaadita satunnaiseen perintätoimintaan, jos sitä ei ole markkinoitu. Toimilupaa ei myöskään vaadita muun muas-

sa julkisyhteisöjen harjoittamaan perintätoimintaan eikä sellaisten yhteisöjen tai henkilöiden harjoittamaan perintätoimintaan, joita lainsäädännön nojalla valvotaan.

Toimilupa on myönnettävä hakijalle, joka on luotettava ja vakavarainen, jolla on palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö ja joka kykenee huolehtimaan toimeksiantajan lukuun

perittävästä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.

Toimilupa myönnetään enintään viideksi vuodeksi. Lupa- ja valvontaviranomaisena toimii

Etelä-Suomen lääninhallitus. Laissa säädetään tarkemmin toimiluvan haltijan velvollisuuksista ja lupaviranomaisen toimivaltuuksista.

## VALIOKUNNAN KANNANOTOT

### *Yleisperustelut*

Valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja asianmukaisena ja ehdottaa, että se hyväksytään jäljempänä selostetuin muutoksin.

Ammattimaisen perintätoiminnan luvanvaraistaminen on tärkeää perintätoiminnan harjoittajien ammattitaidon, luotettavuuden ja vakavaraisuuden turvaamiseksi. Perintätoiminnan harjoittamiselle asetetut vähimmäisvaatimukset osaltaan velvoittavat noudattamaan hyvää perintätapaa, lisäävät luottamusta perintätoimintaa kohtaan sekä parantavat toimeksiantajien ja velallisten asemaa ja oikeusturvaa. Laissa säädetävillä vaatimuksilla voidaan karsia perinnässä mahdollisesti esiintyviä epäasiallisia menettelytapoja.

*Perintätoiminnan luvanvaraistaminen.* Ammattimainen perintätoiminta ei voimassa olevien säännösten mukaan edellytä erillistä lupaa, vaan perintätoimintaa saa harjoittaa samoin edellytyksin kuin elinkeinotoimintaa yleensä. Suomessa elinkeinotoiminnan sääntelyn purkaminen on jo usean vuoden ajan ollut keskeinen tavoite. Toimilupasääntelyn ulottaminen alalle, jolla palvelujen tarjonta on nykyisin vapaata, edellyttää siksi painavia perusteita.

Hallituksen esitys liittyy läheisesti esitykseen laiksi saatavien perinnästä ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 199/1996 vp), joka on lakivaliokunnan käsiteltävänä. Lakivaliokunta on todennut, että perintätoiminnan säätäminen luvanvaraiseksi on perintälakiehdotuksen hyväksymisen edellytys.

Talousvaliokunta katsoo, että tärkeät yhteiskunnalliset syyt puoltavat perintätoiminnan saattamista luvanvaraiseksi. Yksityisen sektorin perintäyritysten toiminnan laajentuessa on pe-

rusteltua ryhtyä velallisten sekä toimeksiantajien oikeusturvan ja aseman edellyttämään sääntelyyn. Sääntelyllä voidaan edistää velallisten oikeusturvaa varmistamalla perintätoimintaa harjoittavan yrityksen ja sen henkilöstön ammatitaito, johon kuuluu myös velallisten suojeluksi annettujen säännösten tunteminen. Tällä on erityistä merkitystä, kun perintätoimistoille annetaan enenevästi perittäväksi sellaisia julkisia maksuja, jotka ovat suoraan ulosottokelpoisia.

Säättämällä perintätoiminta luvanvaraiseksi on mahdollista varmistaa etukäteen, että hakija on luotettava ja vakavarainen. Hakijalla on oltava palveluksessaan perintätoiminnasta vastaava henkilö, joka on velvollinen huolehtimaan siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja toimintaa harjoitetaan lainmukaisesti. Hakijan on kyettävä huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävästä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta. Lupa on myönnettävä, jos hakija täyttää laissa säädetty vaatimukset. Lupaviranomainen ei voi käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

*Lupa- ja valvontaviranomainen.* Hallituksen esityksen mukaan lupa- ja valvontaviranomaisena toimisi Etelä-Suomen lääninhallitus. Järjestely on jossain määrin poikkeuksellinen, mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan käytännön tarpeita vastaava. Suomessa lupahallintoa on pyritty erottamaan valtioneuvoston ja ministeriöiden toiminnasta. Olemassa oleville valtakunnallisille virastoille perintätoimintaan liittyvä lupahallinto ja valvonta merkitsisivät kustannuksia lisäävää toimialan laajennusta sekä esimerkiksi kuluttajansuojahallinnon tapauksessa

myös esteellisuuden mahdollisuutta yksittäistapausten käsittelyssä.

Lääninhallitus on yleinen hallintoviranomainen, jolle lupahallinto perinteisesti kuuluu. Asioiden keskittäminen yhteen lääninhallitukseen, Etelä-Suomen lääninhallitukseen on taroituksenmukaista lupahakemusten pienen lukumäärän vuoksi ja koska perintätoiminta on käytännössä keskittynyt eteläiseen Suomeen. Toiminnan aiheuttamien kustannusten arvioiminen tässä vaiheessa on osoittautunut vaikeaksi. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että lääninhallitukselle tulee turvata riittävät voimavarat toiminnan asianmukaiseksi hoitamiseksi.

*Perintätoiminnan vakuusvaatimus.* Hallituksen esityksessä ei ehdoteta, että perintätoimintaluvan hakijalta vaaditaan vakuuden asettamista tai vakuutuksen hankkimista vastuidensa turvaamiseksi. Esityksessä katsotaan, että erityiset toimenpiteet perintäyrityksen vastuista suoriutumisen varmistamiseksi eivät ole tarpeen, kun toimeksiantajina on lähinnä yrityksiä, jotka kykenevät muutenkin selvittämään käyttämänsä perintäyrityksen vakavaraisuutta ja kun vakuusvaatimus nostaisi perintätoimiston kuluja, jotka viime kädessä jäävät velallisten maksettaviksi. Esitys vastaa tältä osin Ruotsissa omaksuttua järjestelyä. Toisaalta Norjassa ja Tanskassa perintäyritysten on annettava vakuus. Koska perintätoimistot kuitenkin käsittelevät huomattavia määriä toisten varoja, valiokunta olisi toivonut lisää perusteluja valitulle ratkaisulle. Valiokunta toivoo, että valtioneuvosto selvittää ehdotetun lain säännösten toimivuutta saatavien kokemusten mukaan ja ryhtyy mahdollisesti tarvitta-  
viin toimenpiteisiin.

#### *Perustuslakivaliokunnan lausunto*

Perustuslakivaliokunta on tarkastellut esitystä elinkeinovapauden kannalta. Valiokunta toteaa, että toimiluvan myöntämisedellytyksiin vaikuttava säännöstö ja luvan peruuttamisen perusteet ovat perusoikeusrajoitusten sallittavuuden kannalta arvioituna riittävän täsmälliset ja tarkkarajaiset. Lupasääntely rakentuu lisäksi lupaviranomaisen sidottuun harkintaan. Ehdotuksesta ei

siten ole yleiseltä kannalta valtiosääntöoikeudellista huomautettavaa.

#### *Yksityiskohtaiset perustelut*

1 §. Pykälässä säädetään perintätoiminnan luvanvaraisuudesta. Pykälän 3 momentissa luettelaa ne perintätoiminnot, joihin toimilupaa ei vaadita. Momentin 3 kohdan mukaan toimilupaa ei vaadita, jos perintätoimintaa harjoittaa yhteisö tai laitos, joka on jo julkisessa valvonnassa.

Valiokunta on lisännyt 3 kohdan luetteloon viittaukset merimieseläkelakiin, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkelakiin, maatalousyrittäjien eläkelakiin sekä taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkelakiin, joissa tarkoitetut eläkekassat ja eläkelaitos ovat nykyisin sosiaali- ja terveysministeriön valvonnassa ja vastaisuudessa tulevat olemaan uuden Vakuutusvalvontaviraston valvonnassa.

2 §. Pykälässä säädetään toimiluvan myöntämisen edellytyksistä. Asiallisesti ehdotus vastaa elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain (122/1919) 1 §:n säännöksiä ja merkitsee käytännössä sitä, että toimilupa voidaan myöntää vain sille, jolla yleensä on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Elinkeinon harjoittamisen oikeudesta on asianmukaista säätää yleislaissa eikä eri toimialojen erityislaeissa, jollei yleissäännöksistä ole tarpeen jollakin toimialalla poiketa. Esityksessä ei ole ehdotettu perintätoimintaa koskevia erityissäännöksiä, joten tässä laissa on asianmukaista vain todeta, että hakijalla on oikeus harjoittaa elinkeinoa Suomessa. Samalla valiokunta on yksinkertaistanut pykälää kirjoittamalla sen uudelleen säännöksen tarkoitusta muuttamatta.

Valiokunta katsoo, että pykälän 1 momentissa säädetty luotettavuuden ja vakavaraisuuden edellytys edellyttää hakemusten kokonaisvaltaista tutkimista. Lupahakemusta tutkittaessa on käytettävä hyväksi lääninhallituksen käytettävissä olevat tiedot hakijan ja vastaavan henkilön taloudellisesta asemasta, mahdollisesta aikaisemmasta elinkeinotoiminnasta sekä mahdolli-

sista rikosta koskevista merkinnöistä. Valiokunta lähtee siitä, että perintätoiminnan harjoittajan luotettavuudelle tulee asettaa korkeita vaatimuksia.

5 §. Pykälässä säädetään vastaavan henkilön tehtävistä ja kelpoisuusehdoista. Lakiehdotuksen 6 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädetään, että toimilupahakemukseen on liitettävä todistus siitä, että vastaava henkilö ja hakija, jos hän on luonnollinen henkilö, hallitsevat itseään ja omaisuuttaan. Valiokunta on lisännyt myös 5 §:ään vastaavan henkilön kelpoisuusehtoihin, että hänen on hallittava itseään ja omaisuuttaan.

10 §. Pykälän 2 momentin toisessa virkkeessä säädetään vastaavan henkilön vaihtumisesta tehtävästä ilmoituksesta. Samalla on esitettävä selvitys uuden vastaavan henkilön ammattitaidosta.

Valiokunta on muuttanut säännöstä tältä osin siten, että ammattitaidon sijasta puhutaan kelpoisuudesta. Näin muutettuna säännös vastaa paremmin 5 §:n ja 6 §:n 2 momentin 1 kohdan sisältöjä.

### **Päätösehdotus**

Edellä esitetyn perusteella talousvaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

*että lakiehdotus hyväksytään muutettuna seuraavasti:*

## **Laki**

### **perintätoiminnan luvanvaraisuudesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### **1 §**

##### *Perintätoiminnan luvanvaraisuus*

(1 ja 2 mom. kuten HE)

Tässä laissa säädettyä toimilupaa ei kuitenkaan vaadita satunnaiseen perintätoimintaan, jos perintätoimintaa ei ole markkinoitu. Toimilupaa ei myöskään vaadita:

(1 ja 2 kohta kuten HE)

3) rahoitustarkastuslain (503/1993) 2 §:ssä tarkoitettujen valvottavien taikka vakuutusyhtiölaissa (1062/1979), ulkomaisista vakuutusyhtiöistä annetussa laissa (398/1995), vakuutusyhdistyslaissa (1250/1987), työeläkevakuutusyhtiöistä annetussa laissa (354/1997), vakuutuskassalaissa (1164/1992), (poist.) eläkesäätiölaissa (1774/1995), merimieseläkeläissa (72/1956), lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijöiden eläkeläissa (134/1962), maatalousyrittäjien eläkeläissa (467/1969) tai taiteilijoiden ja eräiden erityisryhmiin kuuluvien työntekijäin eläkeläissa (662/1985) tarkoitettujen

vakuutus- ja eläkelaitosten harjoittamaan perintätoimintaan;

(4—6 kohta kuten HE)

(4 mom. kuten HE)

#### **2 §**

##### *Toimiluvan myöntämisen edellytykset*

*Toimilupa on myönnettävä luotettavalle ja vakavaraiselle hakijalle, joka*

*1) saa harjoittaa elinkeinoa Suomessa;*

*2) ilmoittaa 5 §:ssä tarkoitetun perintätoiminnasta vastaavan henkilön; ja*

*3) kykenee huolehtimaan toimeksiantajan lukuun perittävistä varoista sekä toimeksiantajaa ja velallista koskevien tietojen asianmukaisesta suojaamisesta.*

*Toimilupaa ei myönnetä, jos hakemuksesta tai olosuhteista muutoin käy ilmi, että hakemuksessa tarkoitettuun toimintaan liittyvät järjestelyt*

*on tehty toimiluvan myöntämisen edellytyksistä annettujen säännösten kiertämiseksi.*

3 ja 4 §  
(Kuten HE)

5 §

*Vastaava henkilö*

Perintätoiminnasta vastaava henkilö on velvollinen huolehtimaan siitä, että perintätoiminnassa noudatetaan hyvää perintätapaa ja että perintätoimintaa muutoinkin harjoitetaan lainmukaisesti. *Vastaavan henkilön on hallittava itseään ja omaisuuttaan ja hänellä on oltava riittävä käytännön kokemus perintätoiminnasta tai perintätoimintaan soveltuva koulutus.*

6—9 §  
(Kuten HE)

10 §

*Valvonta*

(1 mom. kuten HE)

Toimiluvan haltijan on toimitettava Etelä-Suomen lääninhallitukselle jäljennökset tilintarkastuskertomuksesta ja tilinpäätöksestä liitteineen kahden kuukauden kuluessa tuloslaskelman ja taseen vahvistamisesta. Toimiluvan haltijan on myös viipymättä tehtävä lääninhallitukselle ilmoitus perintätoiminnasta vastaavan henkilön vaihtumisesta ja esitettävä selvitys uuden vastaavan henkilön *kelpoisuudesta*.

11—15 §  
(Kuten HE)

Helsingissä 2 päivänä joulukuuta 1998

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Tuulikki Hämäläinen /sd  
vpj. Seppo Kääriäinen /kesk  
jäs. Arto Bryggare /sd  
Mikko Immonen /vas  
Mari Kiviniemi /kesk  
Paula Kokkonen /kok  
Martti Korhonen /vas  
Riitta Korhonen /kok

Pekka Kuosmanen /kok  
Leena Luhtanen /sd  
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr  
Erkki Partanen /sd  
Vuokko Rehn /kesk  
Juhani Sjöblom /kok  
Sakari Smeds /skl  
Janne Viitamies /sd.